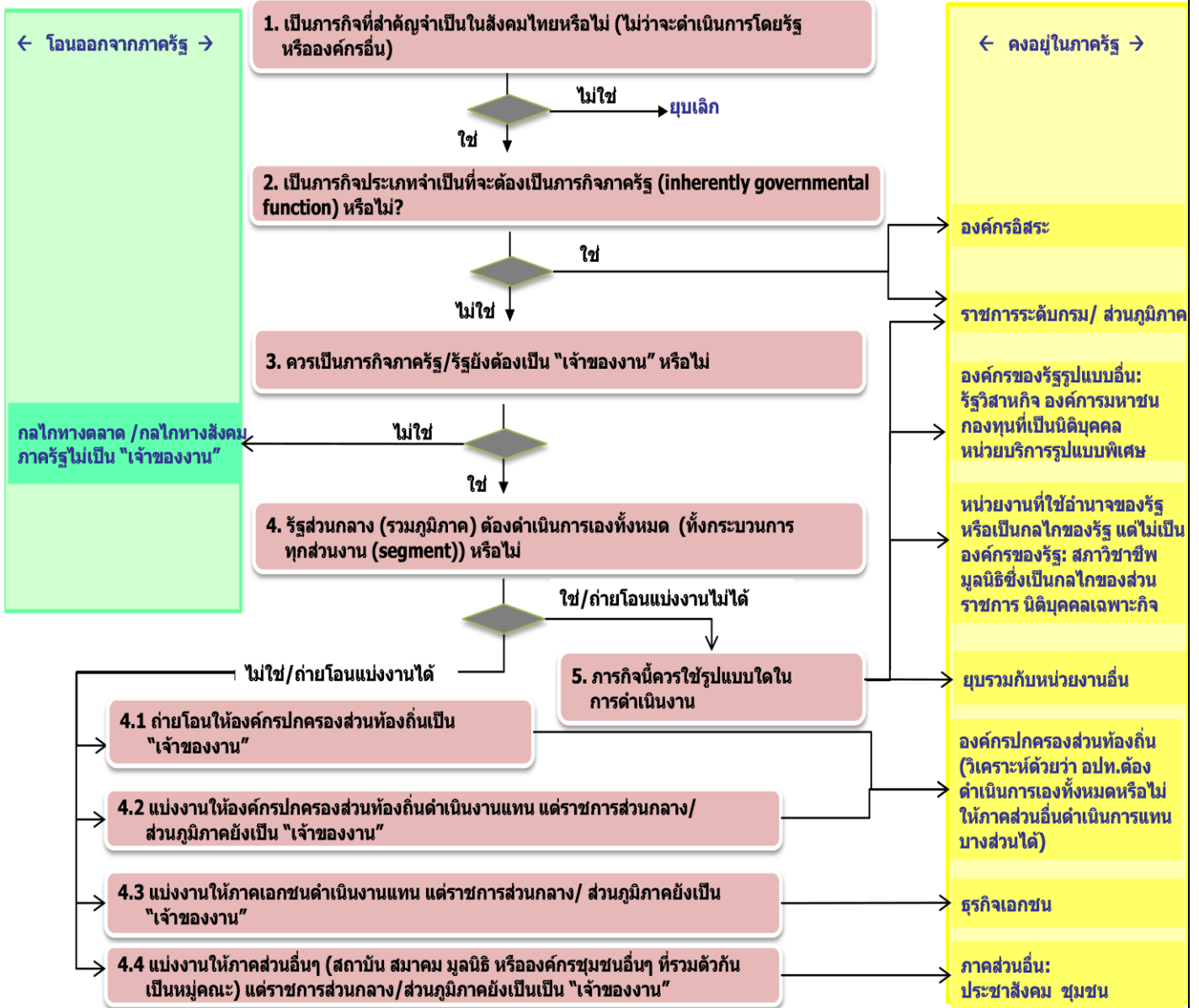

แนวทางการวิเคราะห์ภารกิจภาครัฐ

แนวทางการวิเคราะห์ภารกิจภาครัฐ

คำถาม	เกณฑ์การวิเคราะห์ภารกิจภาครัฐ	คำตอบ/ทางเลือก
<p>1. เป็นภารกิจที่สำคัญ จำเป็นในสังคมไทย หรือไม่ (ไม่ว่าจะ ดำเนินการโดยรัฐ หรือ องค์กรอื่น)</p>	<p>พิจารณาจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ 2. ระบุไว้อย่างชัดเจนในนโยบายรัฐบาล/แผนการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/แผนพัฒนารายสาขาอื่นๆ 3. สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต 4. มีผู้รับบริการหลักและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ยังมีความต้องการบริการดังกล่าว 5. เป็นภารกิจที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนภารกิจหลักตามข้อ 1-5 <p>ทั้งนี้ ต้องพิจารณาถึงภารกิจใหม่ที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคตด้วย</p>	<p>ไม่ → ยับเล็ก</p> <p>ใช่ → วิเคราะห์ต่อข้อ 2</p>
<p>2. เป็นภารกิจประเภท จำเป็นที่จะต้องเป็น ภารกิจภาครัฐ (inherently governmental function) หรือไม่</p>	<p>พิจารณาจาก</p> <p>1. หน้าที่ด้านการปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสืบสวนอาชญากรรม การพิจารณาคดีและศาล - การบริหารแผนงานของรัฐ ที่ต้องใช้วิจารณญาณ (value judgment) เช่น ทิศทางของงานป้องกันประเทศ - การบริหารจัดการและทิศทางของบริการด้านอาวุธยุทธโศปกรณ์ - กิจกรรมที่ดำเนินงานโดยบุคลากรของกองทัพเท่านั้น - งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ - การคัดเลือกแผนงานที่อยู่ในลำดับความสำคัญ - ทิศทางและนโยบายด้านพนักงานของรัฐบาลกลาง - กฎระเบียบด้านการใช้พื้นที่ทางอากาศ ทะเล แม่น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ 	

คำถาม	เกณฑ์การวิเคราะห์ภารกิจภาครัฐ	คำตอบ/ทางเลือก
	<ul style="list-style-type: none"> - ทิศทางของการปฏิบัติการด้านความมั่นคง - กฎระเบียบเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและการค้า รวมถึงอาหารและยา <p>2) หน้าที่ทางด้านรายการทางการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเก็บภาษีและการเบิกจ่าย - การควบคุมบัญชีของประเทศและงบประมาณ - การบริหารสินเชื่อสาธารณะ 	
<p>3. ควรเป็นภารกิจภาครัฐ (รัฐยังต้องเป็น "เจ้าของงาน" มีความพร้อมรับผิดชอบ (accountability) และความรับผิดชอบ (responsibility) ต่อสังคมหรือไม่</p>	<p>พิจารณาจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นภารกิจที่รัฐยังต้องมีบทบาทนำ 2. เป็นภารกิจที่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรของรัฐเป็นหลัก 3. ไม่มีหรือไม่สามารถคาดหวังภารกิจนี้จากกลไกทางตลาดหรือกลไกทางสังคมได้ (ในกรณีภารกิจประเภทบริการ) 4. หากการดำเนินงานภายใต้กลไกตลาดหรือกลไกทางสังคมล้มเหลว อาจเกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวมอย่างร้ายแรง 	<p>ไม่ใช่ → โอนภารกิจออกจากภาครัฐ (ภาครัฐอาจให้การสนับสนุน เช่น ให้เงินอุดหนุน)</p> <p>ใช่ → วิเคราะห์ต่อข้อ 4</p>
<p>4. เป็นภารกิจที่รัฐส่วนกลาง (รวมภูมิภาค) ต้องดำเนินการเองทั้งหมด (ทั้งกระบวนการทุกส่วนงาน (segment)) หรือไม่ ถ่ายโอน/มอบหมายภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคส่วนอื่น ดำเนินการแทนบางส่วนได้หรือไม่</p>	<p>4.1 ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น "เจ้าของงาน" พิจารณาจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุไว้ใน พ.ร.บ.แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 2. เป็นงานบริการสาธารณะที่จัดทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3. เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น 4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง 	<p>ไม่ใช่/ถ่ายโอนได้ → ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจมีมาตรการส่งเสริม หรือจัดตั้งเป็นองค์การชั่วคราว → วิเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานของ อปท. ที่เหมาะสม</p>

คำถาม	เกณฑ์การวิเคราะห์ภารกิจภาครัฐ	คำตอบ/ทางเลือก
	<p>5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานในลักษณะเดียวกันอยู่แล้ว และมีความรู้หรือสามารถสังมองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญได้ในระยะเวลาอันสั้น</p> <p>6. เป็นภารกิจที่มีการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) ต่ำ สามารถดำเนินการได้ในระดับท้องถิ่น หรือหลายท้องถิ่นร่วมกันดำเนินงาน</p> <p>7. เป็นภารกิจที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างมีเอกภาพ เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศอย่างเคร่งครัด</p>	
	<p>4.2 มอบหมายภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานแทน แต่ราชการส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาคยังเป็น “เจ้าของงาน” พิจารณาจาก</p> <p>1. เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น หรือเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของ อปท.</p> <p>2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง</p> <p>3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานในลักษณะเดียวกันอยู่แล้ว และมีความรู้หรือสามารถสังมองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญได้ในระยะเวลาอันสั้น</p> <p>4. เป็นภารกิจที่มีการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) ต่ำ สามารถดำเนินการได้ในระดับท้องถิ่น หรือหลายท้องถิ่นร่วมกันดำเนินงาน</p> <p>5. อปท. สามารถดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพ แต่เป็นภารกิจที่ต้องมีการประสานงานเชื่อมโยงกันและจำเป็นต้องมีเอกภาพเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ</p>	<p>ไม่ใช่/ มอบหมายภารกิจได้ → แบ่งงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานแทน โดยอาจมีมาตรการส่งเสริม</p>

คำถาม	เกณฑ์การวิเคราะห์ภารกิจภาครัฐ	คำตอบ/ทางเลือก
	<p>4.3 มอบหมายภารกิจให้ภาคเอกชนดำเนินงานแทน แต่ราชการส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาคยังเป็น "เจ้าของงาน" พิจารณาจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นงานด้านการให้บริการที่สามารถสร้างรายได้และผลกำไร 2. มีภาคเอกชนดำเนินงาน/ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพในจำนวนมากพอสมควร (ไม่เกิดการผูกขาด) 3. เป็นงานที่สามารถระบุนความรับผิดชอบผลงานที่คาดหวัง กำหนดระยะเวลา และประมาณการค่าใช้จ่ายได้ 	<p>ไม่ใช่/มอบหมายภารกิจได้ → ให้ภาคเอกชนดำเนินงานแทน โดยอาจมีมาตรการส่งเสริม</p>
	<p>4.4 มอบหมายภารกิจให้ภาคส่วนอื่น ๆ (สถาบัน สมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรชุมชนอื่น ๆ ที่รวมตัวกันเป็นหมู่คณะ) แต่ราชการส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาคยังเป็น "เจ้าของงาน" พิจารณาจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นงานด้านสังคม ศิลปะ วัฒนธรรม 2. เป็นงานที่ไม่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแสวงหากำไร 3. เป็นงานที่ต้องการการมีส่วนร่วมจากประชาชน ชุมชน และภาคประชาสังคม 4. มีภาคส่วนอื่นๆ ดำเนินงาน/ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพในจำนวนมากพอสมควร (ไม่เกิดการผูกขาด) 5. เป็นงานที่สามารถระบุนความรับผิดชอบผลงานที่คาดหวัง กำหนดระยะเวลา และประมาณการค่าใช้จ่ายได้ 	<p>ไม่ใช่/มอบหมายภารกิจได้ → ให้ภาคส่วนอื่นดำเนินงานแทน โดยอาจมีมาตรการส่งเสริมให้ดำเนินการหรือจัดตั้งเป็นองค์การชั่วคราว</p>
		<p>ใช่/ถ่ายโอนหรือมอบหมายภารกิจไม่ได้ → เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินงานโดยองค์กรภาครัฐ → วิเคราะห์ต่อข้อ 5</p>

คำถาม	เกณฑ์การวิเคราะห์ภารกิจภาครัฐ	คำตอบ/ทางเลือก
<p>5. การกิจนี้ควรใช้รูปแบบใดในการดำเนินงาน</p>	<p>พิจารณาจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นของรัฐที่ดำเนินการอยู่แล้ว 2. ความสอดคล้องกับลักษณะของภารกิจและโครงสร้างการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐรูปแบบอื่นตามหลักการจำแนกประเภทหน่วยงานของรัฐ 	<p>ทางเลือก:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ยุบรวมกับหน่วยงานอื่น • จัดตั้งเป็นองค์กรของรัฐรูปแบบอื่น • จัดตั้งเป็นหน่วยงานที่ใช้อำนาจของรัฐหรือเป็นกลไกของรัฐ แต่ไม่เป็นองค์กรของรัฐ • คงสภาพส่วนราชการ โดยปรับระบบการทำงานให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารภาครัฐแบบประสานความร่วมมือ

คำอธิบายการวิเคราะห์ภารกิจภาครัฐ

คำถามที่ ① ภารกิจนั้นเป็นภารกิจที่สำคัญ/จำเป็นในสังคมไทยหรือไม่ (ไม่ว่าจะดำเนินการโดยรัฐหรือองค์กรอื่นก็ตาม) ถ้าภารกิจนี้ไม่มีความจำเป็นต่อสังคมไทยอีกแล้วก็สามารถยุบเลิกได้เลย แต่ถ้ายังมีความจำเป็นอยู่ จะต้องมีการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

การตัดสินใจว่าเป็นภารกิจที่จำเป็นนั้น พิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

1. เป็นภารกิจที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ยกตัวอย่าง มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น
2. เป็นภารกิจที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในนโยบายรัฐบาล/แผนบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/แผนพัฒนารายสาขาอื่นๆ เช่น แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรม แผนแม่บทการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ฯลฯ
3. เป็นภารกิจที่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต ยกตัวอย่างภารกิจเกี่ยวกับการกำหนดและรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ จะเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในกระแสโลกาภิวัตน์
4. มีผู้รับบริการหลักและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ยังมีความต้องการบริการจากภารกิจนี้อยู่
5. เป็นภารกิจที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนภารกิจหลักตามข้อ 1-5

คำถามที่ ② เป็นภารกิจประเภทจำเป็นที่จะต้องเป็นภารกิจภาครัฐ (inherently governmental function) หรือไม่ โดยภารกิจประเภทนี้มีอยู่ 2 ประเภท คือ

1. ภารกิจด้านการปกครอง ได้แก่ ภารกิจเกี่ยวกับการสืบสวนอาชญากรรม การพิจารณาคดีและศาล การบริหารแผนงานของรัฐที่ต้องใช้วิจารณญาณ (value judgment) เช่น ทิศทางของงานป้องกันประเทศ ฯลฯ การบริหารจัดการและทิศทางของบริการด้านอาวุธยุทธโศปกรณ์ กิจกรรมที่ดำเนินงานโดยบุคลากรของกองทัพเท่านั้น งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การคัดเลือกแผนงานที่อยู่ในลำดับความสำคัญ ทิศทางและนโยบายด้านพนักงานของรัฐบาลกลาง กฎระเบียบด้านการใช้พื้นที่ทางอากาศ ทะเล แม่น้ำและทรัพยากร ธรรมชาติอื่นๆ ทิศทางของการปฏิบัติการด้านความมั่นคง กฎระเบียบเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและการค้า รวมถึงอาหารและยา
2. ภารกิจด้านรายการทางการเงิน ได้แก่ ภารกิจเกี่ยวกับการเก็บภาษีและการเบิกจ่าย การควบคุมบัญชีของประเทศและงบประมาณ การบริหารสินเชื่อสาธารณะ

ถ้าภารกิจที่วิเคราะห์เข้าข่ายความจำเป็นที่จะต้องเป็นภารกิจภาครัฐ ให้ถือว่าภารกิจนี้จะต้องเป็นบทบาทของภาครัฐเท่านั้น ไม่สามารถถ่ายโอนให้ภาคส่วนอื่นได้ แต่ถ้าไม่ใช่ภารกิจประเภทจำเป็นที่จะต้องเป็นภารกิจภาครัฐ จะต้องมีการวิเคราะห์ต่อไป

คำถามข้อที่ ③ การกิจนี้ควรเป็นภารกิจภาครัฐ โดยที่รัฐยังต้องเป็น “เจ้าของงาน” และต้องมีความพร้อมรับผิดชอบ (accountability) และความรับผิดชอบ (responsibility) ต่อสังคมหรือไม่

ในกรณีนี้ใช้วิธีพิจารณาว่า รัฐยังต้องมีบทบาทในการกิจดังกล่าวหรือไม่ หรือจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรของรัฐเป็นหลักหรือไม่ อีกทั้งยังเป็นภารกิจประเภทบริการที่ไม่มีหรือไม่สามารถคาดหวังภารกิจนี้จากกลไกทางตลาดหรือกลไกทางสังคมได้ หรือถ้าการดำเนินงานภายใต้กลไกตลาดหรือกลไกทางสังคมล้มเหลวอาจเกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวมอย่างร้ายแรงได้

เมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเป็นภารกิจภาครัฐ ก็สามารถโอนภารกิจออกไปจากภาครัฐได้ แต่จะโอนให้ใคร และภาครัฐจะต้องให้การสนับสนุนแก่ผู้รับโอนหรือไม่อย่างไรนั้น จะต้องมีการพิจารณาในรายละเอียดต่อไป เช่น ภาครัฐอาจจะต้องให้การสนับสนุนทางการเงินในระยะแรก เป็นต้น

แต่ถ้าวิเคราะห์แล้ว ชี้ให้เห็นว่าภาครัฐยังต้องเป็นเจ้าของภารกิจนี้อยู่ก็จะต้องมีการศึกษาในคำถามข้อที่ 4 ต่อไป

คำถามที่ ④ การกิจดังกล่าวเป็นภารกิจที่ภาครัฐ (ทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค) จะต้องดำเนินการเองทั้งหมดหรือไม่ ถ้าไม่จำเป็นต้องดำเนินการเองทั้งหมด จะสามารถ “ถ่ายโอนภารกิจ” หรือ “มอบหมายภารกิจ” ให้หน่วยงานอื่นได้หรือไม่

ในกรณีที่ภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะต้องดำเนินการกิจเองทั้งหมด ไม่สามารถถ่ายโอนหรือแบ่งงานให้ภาคส่วนอื่นทำได้เลย จะต้องไปศึกษาวิเคราะห์ในคำถามข้อที่ ⑤ ต่อไป

แต่ถ้าเป็นภารกิจที่สามารถถ่ายโอนหรือมอบหมายภารกิจให้ภาคส่วนอื่นดำเนินการแทนได้ จะจำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น 4 กรณี คือ

กรณีที่ 1 เมื่อภารกิจนั้นๆสามารถถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น “เจ้าของงาน” ได้ จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขและ/หรือข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

1. การกิจดังกล่าวระบุให้มีการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่แล้วตาม พ.ร.บ.แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมทั้งประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องการบังคับใช้แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และแผนปฏิบัติการการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2)

2. เป็นงานบริการสาธารณะที่จัดทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานในลักษณะเดียวกันอยู่แล้ว และมีความรู้หรือสามารถสังมองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญได้ในระยะเวลาอันสั้น

6. เป็นภารกิจที่เกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) สามารถดำเนินการได้ในระดับท้องถิ่นหรือหลายท้องถิ่นร่วมกันดำเนินงานได้

7. เป็นภารกิจที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างมีเอกภาพหรือเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศอย่างเคร่งครัด

กรณีที่ 2 เมื่อภารกิจนั้น ๆ สามารถมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานแทนได้ โดยที่หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังเป็น “เจ้าของงาน” อยู่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไข/ข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

1. เป็นภารกิจที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นหรือเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานในลักษณะเดียวกันอยู่แล้ว และมีความรู้หรือสามารถสังมองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญได้ในระยะเวลาอันสั้น

4. เป็นภารกิจที่เกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) สามารถดำเนินการได้ในระดับท้องถิ่นหรือหลายท้องถิ่นร่วมกันดำเนินงาน

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพ แต่เป็นภารกิจที่ต้องมีการประสานงานเชื่อมโยงกันและจำเป็นต้องมีเอกภาพ เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ

ข้อสังเกต: กรณีที่ 1 และ 2 มีความแตกต่างกันตรงที่ “ความเป็นเจ้าของงาน” โดยกรณีที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของงาน/ภารกิจที่ถ่ายโอนมาจากภาครัฐอย่างเต็มตัว ขณะที่กรณีที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้รับดำเนินการแทนหน่วยงานภาครัฐที่ยังคงสถานะการเป็น “เจ้าของงาน” อยู่

กรณีที่ 3 เมื่อภารกิจนั้น ๆ สามารถมอบหมายภารกิจให้ภาคเอกชน (Profit Organization) ดำเนินการแทน โดยที่หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังเป็น “เจ้าของงาน” อยู่ จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไข/ข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

1. ภารกิจนั้นเป็นงานด้านการให้บริการที่สามารถสร้างรายได้และผลกำไรแก่ผู้ดำเนินการ

2. มีภาคเอกชนดำเนินงาน/ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพในจำนวนมากพอสมควร จนไม่ทำให้เกิดการผูกขาดและส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค

3. เป็นงานที่สามารถระบุความรับผิดชอบผลงานที่คาดหวัง กำหนดระยะเวลา และประมาณการค่าใช้จ่ายได้ชัดเจน

กรณีที่ 4 เมื่อภารกิจนั้น ๆ สามารถมอบหมายให้ภาคส่วนอื่น ๆ ดำเนินการแทนได้ ไม่ว่าจะ เป็นภาคประชาสังคม เช่น องค์กรพัฒนาเอกชนไม่แสวงหากำไร (NGO) ผู้ประกอบการทางสังคม (Social Enterprise) องค์กรชุมชน เป็นต้น โดยที่หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังเป็น “เจ้าของงาน” อยู่ จะสามารถทำได้ในเงื่อนไข/ข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

1. เป็นงานด้านสังคม ศิลปะ วัฒนธรรม
2. เป็นงานที่ไม่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแสวงหากำไร
3. เป็นงานที่ต้องการการมีส่วนร่วมจากประชาชน ชุมชนและภาคประชาสังคม
4. มีภาคส่วนอื่นๆดำเนินงาน/ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพในจำนวนมากพอสมควร จนไม่ทำให้เกิดการผูกขาดและส่งผลเสียต่อประชาชนและสังคม
5. เป็นงานที่สามารถระบุมความรับผิดชอบผลงานที่คาดหวัง กำหนดระยะเวลา และประมาณการค่าใช้จ่ายได้

ทั้งนี้ เมื่อมีการถ่ายโอนหรือมอบหมายภารกิจให้ภาคส่วนอื่นๆ ดำเนินการแทนแล้ว ไม่ว่าจะ เป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคม จะต้องมีการศึกษาในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป อาทิ รูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งองค์กรชั่วคราว การมี มาตรการสนับสนุน/ส่งเสริมจากหน่วยงานเดิม ฯลฯ

คำถามที่ ๕ ถ้าภารกิจนี้ไม่สามารถถ่ายโอนหรือมอบหมายภารกิจให้ภาคส่วนอื่นดำเนินการ แทนได้ หน่วยงานภาครัฐที่เป็นเจ้าของภารกิจจะต้องมีการปรับรูปแบบการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ความจำเป็นของหน่วยงานภาครัฐในการปรับรูปแบบการดำเนินงานหรือไม่ นั้นย่อมขึ้นอยู่กับว่า ภารกิจดังกล่าวมีความซ้ำซ้อนกับภารกิจของหน่วยงานอื่นๆทั้งภายในกระทรวงเดียวกันหรือต่าง กระทรวงหรือไม่ และรูปแบบการทำงานเดิมมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด มีการใช้กำลังคนและ งบประมาณเกินความจำเป็นหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การปรับรูปแบบการดำเนินงานในระยะต่อไปให้เหมาะสม โดยจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับลักษณะของภารกิจและโครงสร้างการบริหารจัดการของหน่วยงานของ รัฐบาลแบบอื่นตามหลักการจำแนกประเภทหน่วยงานของรัฐด้วย โดยมีทางเลือกในการปรับรูปแบบอยู่หลาย ประการ อาทิ

1. การยุบรวมภารกิจที่เหมือนกันหรือซ้ำซ้อนกันกับหน่วยงานอื่นภายในกระทรวงเดียวกัน ยกตัวอย่าง ภารกิจการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ
2. การจัดตั้งเป็นองค์กรของรัฐรูปแบบอื่น เช่น หน่วยบริการรูปแบบพิเศษเพื่อให้บริการ ภายในหน่วยงานเป็นหลัก การจัดตั้งเป็นกองทุนที่เป็นนิติบุคคล ฯลฯ
3. การจัดตั้งเป็นหน่วยงานที่ใช้อำนาจของรัฐหรือเป็นกลไกของรัฐ แต่ไม่เป็นองค์กรของ รัฐ เช่น สภาวิชาชีพ สถาบันภายใต้มูลนิธิซึ่งเป็นกลไกของส่วนราชการ นิติบุคคลเฉพาะกิจ
4. การคงสภาพส่วนราชการ แต่ปรับระบบการทำงานให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยการ เสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการบริหารภาครัฐแบบประสานความร่วมมือ